

Anul XII.

Gherla, 1—15 Iunie 1930

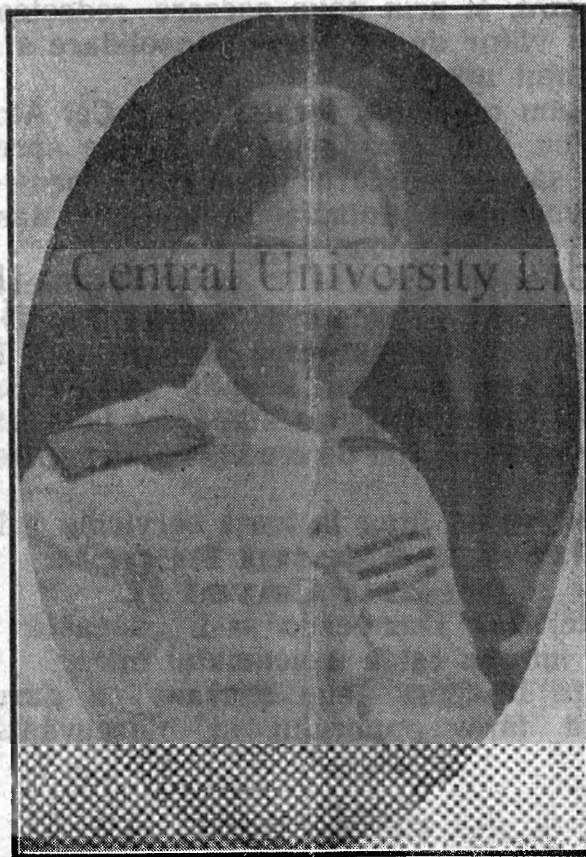
No. 11—12.

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL DIECEZEI DE GHERLA.

CU UN ADAOS NEOFICIAL.

Abonamentul pe un an 200 Lei. Apare de 2 ori pe lună. Inserțiuni se primesc după învoială

M. S. Regele Carol al II-lea

Proclamarea Maiestății Sale Regele Carol II.

Venerați Frați,

Adunarea națională în 8 Iunie c. a proclamat cu entuziasă însuflețire pe Alteța Sa Regală Principele Carol de Rege al României.

Cu îmbrățișarea caldă a dragostei unui neam întreg, urcă tronul glorios al marelui său părinte *Ferdinand întregitorul de țară*, și prin noua așezare redesteaptă toate nădejtile unui viitor de puternică consolidare a împărăției scumpe sufletului nostru.

Să înălțăm rugăciuni ferbinți către Cel Atotputernic, care a privit cu îndurare și binecuvântare spre popor și spre țară, și să cerșim darul desăvârșirii pentru o glorioasă și binecuvântată domnie a iubitului nostru Rege Carol II.

Onorat Frațiile Voastre în prima Duminecă sau sârbătoare veți cânta „*Cântarea de mărire lui Dumnezeu*“, mulțumind pentru binecuvântarea de care ne-a învrednicit în ziua luminată a sfințelor Rusalii, cerșind Suveranului darul Spiritului Sfânt, pentru o stăpânire luminată și binecuvântată a poporului plin de credință și dragoste și pentru fericirea țării.

Veți pomeni cu drag la toate serviciile religioase pe:

**Prea înălțatul Regele
nostru Carol II.**

Atotputernicul Dumnezeu să-L păzească încunjurat totdeauna de iubirea caldă a neamului întreg.

Intărește Doamne noua așezare cu darul Tău cel sfânt dăruind tărie poporului și binecuvântându-l cu pacea Ta.

Gherla, în ziua sfințelor Rusalii 1930.

Episcop Iuliu.

Impărtășim Veneratului Cler că în ziua de 12 Iunie c. primit în grațioasă audiență de Maiestatea Sa Regele, am talmăcit omagiul sentimentelor de credință neclătită și dragoste netățărîtă din partea Veneratului Cler și a poporului credincios din eparhie. Maiestatea Sa a binevoit a primi prea grațios acest semn de dragoste și devotament având cuvinte calde și luminate pentru biserică și slujitorii ei.

Nr. 3206.

Peregrinaj la Sfânta Mănăstire dela Bicsad.

Precum în anii trecuți am avut fericirea la praznicul sfinților Apostoli Petru și Pavel, Hramul sfintei Mănăstiri a Bicsadului, să ne închinăm Domnului în lăcașul sfințit al acestei Mănăstiri, așa și în acest an dorim să mergem la aceasta Mănăstire, pentruca acolo să înălțăm rugăciunile noastre către Domnul împreună cu ale piilor credincioși, cari aleargă la acest mare praznic să cerșească în fața Icoanei Maicei Domnului dela Bicsad darurile cerești și Binecuvântările Domnului *Tot atunci vom face cu ajutorul Domnului și sfințire de preoți.*

La sfântul Praznic vom săvârși cu ajutorul Domnului sfânta Liturgie pontificală și vom cuvânta poporului credincios.

Vom fi la sfânta Mănăstire din ziua de 27 Iunie și până la încheierea sărbătorii, începând funcțiunile din seara vigিলiei sărbătorii, când se va săvârși Paraclisul Maicii Domnului și asemenea vom cuvânta poporului, despre ce Onorat Frații Voastre veți binevoi a încunoștiința pe credincioși, îndemnându-i să peregrineze în număr cât mai mare la sfânta Mănăstire.

Gherla, la 4 Iunie 1930.

Nr. 3208.

Numire.

Onoratul *Emil Fucec*, paroh în *Rozavlea*, este numit în aceeaș calitate la parohia *Șupurul de sus* (D. Șamșodului).

Din șed. conz, 24 Maiu 1930.

Nr. 2838.

Onoratul *Simeon Pop*, administrator local în parohia *Cârdani*, este numit *paroh*.

Din șed. conz, 24 Maiu 1930.

Nr. 2473.

Chemare la hirotonire.

Aducem la cunoștința Veneratului Cler, că în ziua de 27 Iunie a. c. vom face hirotonire de diaconi, iar în ziua de 29 Iunie, sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel. vom face, la sfânta Mănăstire a Bicsadului, hirotonire întru preoți.

Pentru aceasta dată chemăm la hirotonire pe toți clericii absolvenți ai eparhiei noastre, cari sunt pregătiți pentru primirea sfintelor Orduri.

Lăsăm, deci, tuturor Onoraților Frați preoți, să aducă aceasta la cunoștința clericilor diecezani, originari din parohia lor, și ca pentru aceasta dată să se prezinte la hirotonire.

Cei, cari doresc a se hirotoni, se vor prezenta la Reședința episcopală în ziua de 23 Iunie, dimineața la orele 8, aducând cu sine extras de botez și, dacă sunt căsătoriți, extras de cununie, precum și certificat parohial despre purtarea lor dela ieșirea din Seminar.

Gherla, la 4 Iunie 1930.

Nr. 3209.

Temperanța.

Primum dela Inaltul Minister al Instrucțiunii și Cultelor următoarea adresă: Nr. 65623—7627 din 23. Maiu 1930.

Prea Sfințite,

Avem onoare a vă înainta în copie apelul „Ligii Temperanța din România” pentru propaganda antialcoolică și educația civică, prin care rogă stăruitor ca și preoții să se înscrie ca membrii în comitetul de conducere al filialelor Ligii din fiecare localitate și să dea tot sprijinul în combaterea alcoolismului și la o bună educație civică, cu rugămintea de a dispune cele ce veți binevoi a găsi cu cale.

Primiți, Vă rugăm, Prea Sfințite, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Ministru,
Indescifrabil.

Director,
Indescifrabil.

Publicăm în cele ce urmează și Apelul din chestiune:

Liga Temperanța de sub Inalta Președinție de onoare a Sanctității Sale și Inaltului Regent Dr. Miron Cristea și condusă de persoanele cele mai de seamă a intelectualității române urmează ca, conform Statutului, în ziua de 1 Iunie a. c., să-și serbeze „Ziua Temperanței” prin o ședință festivă la Ateneu cu cuprins educativ civic și antialcoolic și conferințe în toate comunele urbane și rurale din țară.

Preoții și învățătorii sunt cei mai indicați a colabora cu noi în această operă și a ne sprijini munca noastră.

De aceia vă rugăm să binevoiți a da instrucțiunile Dvs. tuturor preoților.

a) să între ca membrii în Comitetul de conducere al Filialei Ligii din localitate.

Onor. Minister de Interne și Comandantul Jandarmeriei Rurale, cari au cel mai mare interes la stăvilirea alco-

olismului și la o bună educație civică, au dat deja ordin ca organele lor să ia inițiativa formării acestor comitete, în care să figureze ca conducători, preoții și învățătorii.

Am dori ca organele Dv. să colaboreze la constituirea Filialei Ligii noastre în fiecă e comună urbană și rurală, luând în acelaș timp împreună cu profesorii, învățătorii și institutorii, inițiativa în toate localitățile unde organele Ministerului de Interne sau Jandarmeria Rurală nu au luat-o.

Aceste Comitete vor trebui a se constitui imediat deocamdată chiar provizoriu, pentru ziua de 1 Iunie a. c. ce se apropie și a ne comunica nouă de urgență la București, Bulevardul Elisabeta 55.

b) Vor trebui să organizeze conferințe și manifestațiuni de educație civică și propagandă antialcoolică. Fiecarui comitet format îi vom trimite la cerere Statutele Ligii și instrucțiunile necesare. Pe viitor fiecărei Filiale a Ligii noastre îi vom trimite broșuri cu cuprins educativ și antialcoolic.

c) Vă mai rugăm a da instrucțiuni ca în „Ziua Temperanței” preoții, acești adevărați slujitori ai bisericii, să țină populațiunei predici cu cuprins educativ, civic și antialcoolic.

București, 6 Mai 1930.

p. Liga Temperanța
(ss) *Indescifrabil.*

p. conformitate,
(ss) *Indescifrabil.*

Idemnăm pe toți membrii Ven. Cler să se înscrie cât de numeroși în Asociațiunea Temperanța și să considere ca parte integrantă din slujba de Păstor combaterea alcoolismului și distrugător de suflete și familii.

Gherla, la 1 Iunie 1930.

Nr. 2910.

Combaterea tuberculozei.

Înaltul Minister al Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale a emis următoarea circulară:

„Direcția Educației Poporului din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, organizează o serie de campanii contra boalelor sociale care bântuie țara.

Între altele s'a hotărât anume zile de propagandă, când în cadrul unei manifestații culturale, se va desfășura simultan, în toate orașele, târgurile și comunele, o manifestație publică, pusă la cale de Direcția Educației Poporului, cu scopul de a trezi și pregăti opinia publică pentru apărare.

S'a fixat astfel ziua de 8 Iunie a. c. pentru propaganda contra tuberculozei.

În acea zi, după un program stabilit, va fi o adevărată demonstrație publică în biserici, școli, cămine culturale, cazarmii etc., prin conferințe, predici, cuvântări, lecturi făcute de medici, preoți, învățători, oameni de cultură, etc. Străduința noastră este ca să folosim cât mai mult mijloacele locale, trezind inițiativele, răscolind și punând oamenii pe gânduri”.

Indemnăm pe toți Frații preoți din dieceză să îmbrățișeze cu toată căldura acest gând folositor și să sprijinească prin concursul lor munca organizatorilor din sate, în ziua Sfintelor Rusalii Gherla, la 26 Maiu 1930.

Nr. 3243.

Necrolog

Cu durere anunțăm Veneratului Cler, că Onoratul *Alexandru c. Măierean*, fost paroh în *Buza* (D. Buzei) a repausat în Domnul în ziua de 18 Maiu a. c. în anul 65 al vieții și 36 al preoției.

Onorat Frațiiile Voastre să aduceți la altarul Domnului rugăciunile pii îndatinate pentru odihna sufletului adormitului în Hristos Frate.

Din șed. konz. 28 Maiu 1930.

Nr. 2895.

Concurs la parohii.

Parohia *Buza* (D. Buzei) se curentează cu termenul de 30 Iunie 1930.

Din șed. konz. 31 Maiu 1930.

Nr. 3016.

Parohia *Sânmartin* (D. Sicului) se curentează cu termenul de 30 Iunie 1930.

Din șed. konz. 31 Maiu 1930.

Nr. 3017.

Parohia *Giulești* (D. Mara) se curentează cu termenul de 30 Iunie 1930.

Din șed. konz. 31 Maiu 1930.

Nr. 3018.

Parohia *Șimișna* (D. Vadului) se curentează cu termenul de 30 Iunie 1930,

Din șed. konz. 31 Maiu 1930.

Nr. 3019.

Parohia *Rozavlea* (D. Ieudului) se curentează cu termenul de 30 Iunie 1930.

Din șed. konz. 31 Maiu 1930.

Nr. 3020.

Parohia *Leordina* (D. Vișeuului) se curentează cu termenul de 30 Iunie 1930.

Din șed. konz. 31 Maiu 1930.

Nr. 3021.

Parohia vacantă *Mireșul mare* (D. Mireșului) se curentează cu termenul de 30 Iunie a. c. *pe lângă susținerea anului de văduvie*.

Din șed. konz. 4 Iunie 1930.

Nr. 3027.

Doritorii de a dobândi vre-unul din acest beneficii eparhiali, să-și înainteze rugărilor la Ordinariatul episcopal în termenul concursual — pe calea *oficiului protopopesc competent*, — provăzute cu următoarele documente:

1. Absolutorul teologic.
2. Atestat de serviciu dela oficiul protopopesc
3. Extras autentic din protocolul școlar despre catehizarea elevilor școlari, în anul școlastic 1927/28. la caz, că școala în anul școlastic trecut n'a fu necționat atestat oficios că pruncii totuși au fost catehezații
4. Extras autentic din protocolul predicilor de pe un an, care se termină la data când se înaintează rugarea

La rugărilor înaintate fără aceste documente, — dintre cari cele de sub 3 și 4 trebuie să fie vizate și autentificate de către oficiul protopopesc, — nu es va reflecta.

Nr. 57—1930 of. paroh.

Publicație de licitație.

Pentru edificarea bisericii a doua română unită din Dej se publică licitație cu oferte închise, care se va ține în Dej în 6 Iulie a. c.

Condițiile de edificare, precum și devizul și planul se vor putea vedea și studia zilnic începând din 15 Iunie a. c. la oficiul parohial român unit din Dej (Str. Avram Iancu 26),

Invităm pe toți aceia, cari doresc a lua parte la aceasta licitație să-și înainteze oficiului parohial român unit din Dej ofertele întocmite conform prevederii legii contabilității publice art. 72—85 până la ora 12 a zilei de 5 Iulie a. c. ofertele întârziate sau date în telegrame nu se vor lua în considerare.

În oferte se va arăta rabatul la % asupra prețurilor din deviz.

Garanța de 10% se va depune la cassa bisericii și recepisa primită se aneva la ofertă.

Ofertele prezentate obligă ofertantul numai decât, iar biserica numai după aprobarea konzistorială.

Ori ce fel de pretenziuni de ale ofertanților ca șpese de călătorie, de întreținere etc. nu se vor lua în considerare.

Dej, la 30 April 1930.

p. *Iacob Marga* m. p.
paroh-protopop.

George Mânzat
preot II. prot. on.

Simion Rusu
prim-curator

Nr. 2831.

Publicație de licitație.

Pentru edificarea bisericii, din comuna Ceaba în limita sumei de Lei 640,000 autorizată cu Nr. 2775—1930 ep. se publică licitație cu oferte închise, care se va ține în ziua de 20 Iunie 1930.

Invităm pe toți aceia, cari doresc a lua parte la această licitație să-și înainteze la biroul curatorial Ceaba până la ora 11 a zilei fixate, ofertele întocmite conform prevederilor legii contabilității publice art. 72—85.

Ofertele întârziate sau date în telegrame, cât și oferte cari vor cuprinde alte condițiuni, nu se vor lua în considerare.

În oferte se va arăta rabatul la % asupra prețurilor din deviz.

Garanța de 10% asupra prețurilor din deviz se va depune la cassa bisericii și recepisa primită se va anexa la ofertă.

Tot odată se atrage atențiunea ofertanților ca să aducă cu sine și un act în copie legalizată despre averea ce posed.

Proiectul lucrărilor, devizul, se pot vedea zilnic la biroul parohial Ceaba, iar ofertanții vor observa direcția de călătorie: Gherla—Fizeșul Gherlei—Târgușor și Sâmbou.

Ofertele prezentate obligă ofertantul numai decât, iar biserica numai după aprobarea konzistorială.

Ceaba, la 4 Iunie 1930.

George Tabără
preot.

Vasile Zăgrean
prim-curator.

Nr. 3049.

Episcop Dr. Iuliu Hossu

Partea neoficială.**M. S. Regele Carol al II-lea.**

„Toată darea cea bună și tot darul deplinit de Sus este, pogorînd dela Tine, Părintele luminilor“. Așa mărturisim și așa ne-a făcut-o Tatăl de Sus, lăsând să cadă din înălțimea Cerului binecuvântarea Sa peste noi, trimițând pe căile văzduhului mult așteptatul Salvator al situației de grea cumpănă în care oscila viața Neamului și Statului Român.

Pribegind mai bine de patru ani A. S. R. Principele *Carol* a sosit tocmai în timpul, când a fost mai mare lipsă de el.

În țară se construia zi de zi un periculos anarchism din cauza îndelungatului zbucium și frământări, ce au fost deslănțuite prin neghioaba politică de partide, cari pretutindeni au sămănat numai învrăjpire, desagregare și disoluțiune. Când țara se afla la o periculoasă răspântie, putem zice, în prag de prăpastie, tocmai atunci și-a făcut apariția mult așteptatul Principe, ca să ia în mâni frânele de comandă ale Statului.

Țara, neamul, întreaga suflare românească dela Nistru pân' la Tisa, — afară doar' de câțiva inconștienți, — au luat act cu nespusă bucurie, cu un adevărat deliriu sufletesc, despre reîntoarcerea celui atât de mult așteptat, despre sosirea pribeagului, în care toți ne-am depus nădejdiile unui viitor mai bun, mai solid, mai trandafiriu!...

Părtași ai bucuriei generale, împreună cu toți fiii Neamului, dornici să vadă Țara în situații mai bune,

acompaniați de acordurile, ce resună din patru unghiuri ale rugăciunii „Trăiască Regele“, îi zicem și noi Nădejdiile Neamului și a Dinastiei:

Fii bine sosit!

* * *

Sosit în țară A. S. R. Principele Carol în seara zilei de 7 Iunie a. c., s'a manifestat categoric de cătră marea majoritate a parlamentarilor ca să fie proclamat Rege. Dl primministru Iuliu Maniu, căruia se datorește mult din această sănătoasă diplomație cu venirea Principelui Carol, totuși pentru a nu-și călca jurământul de credință făcut Regentei și Regelui Mihai, a prezentat Consiliului de Regentă demisia guvernului.

Regența în acord cu Principele Carol însărcinează cu formarea noului cabinet pe d. G. G. Mironescu. Noul guvern G. G. Mironescu depune jurământul de credință Inaltei Regente, când A. S. R. Principele Nicolae, adresându-se ministrilor, le-a spus:

„Sunteți chemați să realizați un vis al Regelui Ferdinand I. și Dv. sunteți indicați să-l înfăptuiți“.

Îndată după ce noul guvern Mironescu a depus jurământul, Inalții Regenți Miron Cristea și d. Constantin Sărățeanu au înștiințat pe primul ministru de intenția de a demisiona din inaltele posturi. Ca motive învoacă călcarea art. 6 și 7 din legea cu privire la actele de stare civilă ale membrilor familiei domnitoare, prin îngă-

duirea de cătră guvernul Maniu a în-
trării în țară a A. S. R. Principele
Carol.

Consiliul de miniștri, întrunit la
Președinție, a luat act de aceasta de-
misie, și potrivit art. 81 din Constituție,
și-a asumat prerogativele regale.

În consecință, a decis convocarea
Adunărilor Naționale pentru 8 Iunie
în scop de a decide asupra exercitări
prerogativelor regale.

Consiliul de miniștri, pentru ai
ajunge la complecta pacificare a spi-
ritelor și pentru a traduce în fapt do-
rința manifestată de națiunea română,
a dat următorul comunicat: „Înainte
de ședința Reprezentațiunii Naționale
compusă din membri ambelor Camere
legislative, fiecare adunare se va în-
truni spre a vota proiectul de lege
pentru abrogarea art. 6 și 7 din legea
privitoare la actele de stare civilă ale
membrilor familiei domnitoare, din 5
Ianuarie 1926 — un pandant al ac-
tului dela 4 Ianuarie“.

Acest proiect pentru abrogarea art.
6 și 7 a fost votat cu 310 voturi
contra 1. În consecință, pe temeiul
art. 77 din Constituție, Reprezentațiu-
nea Națională constată, că succesiunea
Tronului României se cuvine de drept
A. S. R. Principelui Carol, „coboritor
direct și legitim în ordine de primo-
genitură bărbătească a Regelui Ferdi-
nand I.“

Adunarea Națională a României
a proclamat Duminecă în ziua de
Rusalii 8 Iunie a. c. pe Alteța Sa Re-
gală Principele Carol ca Rege al
României.

Reprezentanții națiunii, conștiin-
ciosi datorinței lor, au înțeles însem-
nătatea momentului istoric în care am
ns, fiind absoluta necesitate de a

consolida Tronul și Dinastia, suprimate
de politica partidelor.

Maiestatea Sa Regele Carol al II-
lea ia în mâni cărma Țării, restau-
rând astfel monarchia în drepturile
ei firești.

În ședința Adunării Naționale, M.
Sa Regele în cuvântarea sa spune că:
„legământul sfânt ce l'a făcut în fața
reprezentanților națiunii, este „un legă-
mânt luat în fața Celui Atotputernic
de a fi părintele plin de grijă și de
râvnă al fiilor săi“.

* * *

Vestea sosirii în țară a A. S. R.
Principelui Carol, căzută ca un mete-
or, luminos, s'a răspândit cu iuțeală
și a impresionat foarte puternic și
plăcut pe toți locuitorii orașului nos-
tru indiferent de naționalitate ori cu-
loare politică. Îndată s'au arborat dra-
pelele la toate clădirile: praznic na-
țional!

Nouile vești asupra celor ce a-
veau să urmeze în calea celui reîntors
erau așteptate cu înfrigurare neobiș-
nuită.

Soarta țării și a distinsului vlăstar
regesc, interesa pe toți în acelaș grad
ca propria lor soartă. În mintea tutu-
ror oscilau aceste două posibilități:
va fi singur regent ori își va revendica
drepturile la coroana regală? Împărțiți
în grupe, ca la orice răspântie ne pre-
văzută, cetățenii militau însuflețiți
pro și contra unei ori altea din cele
două căi rezolutive din fața Principe-
lui Carol.

Duminecă, în ziua întâiu de Ru-
salii, după masă la ceasurile 3 s'a
știut cu siguranță că cel reîntors e
proclamat de Rege prin unanim cons-
sens.

La vécernia solemnă pontificată
de Prea Sfinția Sa, când s'a pomenit

în rugăciunea ecteniei, numele „iubitului de Hristos Regele nostru Carol al II-lea“ credincioșii din biserică cu toții, mic cu mare, cleric și laic, bătrâni și tineri, au intonat din inimă împreună cu corul Academiei de Teologie „imnul regal“ în care fiecare a dat glas și curs liber bucuriei și entuziasmului ce-l stăpânea.

* * *

Suveranul nostru urmaș în moștenirea glorioasă lăsată de Regele Carol I întemeietorul Dinastiei și a loialului său părinte regele Ferdinand I care a desăvârșit idealul național — va sta la postul de onoare cu virtu-

tea și demnitatea marilor săi predecesori.

Împins de marea sa dragoste de neamul, în mijlocul căruia s'a născut și a crescut, legat fiind cu sufletul său de sufletul acestui Neam, a venit în mijlocul poporului său după cum o spune în „Proclamația către Români“ pentru a fi „Straja Patriei“.

Așa l'am dorit și cu aceeaș dorință a venit, de a fi străjerul neadormit la granițele de răsărit ale lumii civilizate dușmănite de „barbari“.

Trăiască Majestatea Sa Regele Carol al II-lea.

V. Ch.

Prea Sfințitul Iuliu în audiență la Maiestatea Sa Regele

Prea Sfinția Sa Părintele nostru Episcop Iuliu a fost Joi, în 12 Iunie a. c. în audiență la Maiestatea Sa Regele Carol II, căruia Prea Sfințitul I-a exprimat în numele Înaltului Cor Episcopal român unit, a Clerului și poporului din Eparhia noastră și în numele Bisericii noastre unite cu Roma cele mai călduroase sentimente omagiale, de credință și devotament.

Maiestatea Sa Regele S'a întreținut timp mai îndelungat cu Prea Sfinția Sa, interesându-se de aproape despre starea Bisericii noastre, a Clerului și credincioșilor ei.

Suveniruri din Roma Papală

— „Cetatea eternă“. — Zece Maiu la Roma. — „Pontificio Collegio Papa Pio dei Romeni“.

... Din momentul, în care din valea pitorească a Arnoului expressul, lăsând în spate bătrânii Apenini, a intrat în valea șerpuitoare a Tibrului, și din depărtare zărim, înfiptă în bolta azurie a ceriului senin, marea cupolă a grandiosului San Pietro, ce ca o regină cerească predomină întregul orizont, dela munți până la mare, ne găsim în atmosfera „cetății eterne“. Din acel moment toate privirile se îndreaptă curioase spre giganta opera alui Michelangelo, și — deși din oraș încă nu vedem nimic, căci până să ajungem acolo mai avem încă vre-o oră — într'acolo, spre ea, sboară gândurile călătorului, imaginația, fantazia, dorul, sentimentele, căci e bine să fii acolo, e atât de frumos, atât de plăcut, atât de înălțător, atât de sfânt: *nell'ombra di San Pietro*, la poalele Vaticanului...

Providența Divină s'a îngrijit într'un mod special de soarta acestui oraș bătrân. Iși are la spate un trecut glorios de opt veacuri, se află în culmea splendoarei și gloriei sale, de unde stăpânește neamuri și împărății, când Domnul își trimite în el, *de fundament al Bisericii Sale*, pe Petru stâncă de granit, care trebuie să stea neclintită, până la sunetul trimbiții dela județul din urmă și căruia, *singur lui*: lui Petru, i-s'a promis solemn din partea Domnului: *Nec portae inferi*, — nici porțile iadului nu o vor învinge pe ea...

Ninive, Babilon, Memphis, Troia, Carthago, Ierusalim și atâtea alte orașe cu mult mai mari, mai puternice, mai splendide, mai bogate, mai populate, decât Roma, sunt prefăcute în pulvere și ruini, Numai Roma stă... A făcut-o neperitoare Acela, a Cărui cruce lucește în înălțimea cupolei, ce superb, măreață, stăpânește întreaga *Campagna romană*, și care a asigurat Romei atributul măreț de a fi „cetate eternă“...

Finitul a făcut totul să doboare și acest oraș, menit să strălucească în splendoarea eternității pământești, în noroiului ruinelor și al trecutului. Goșii lui Alarich, hoardele lui Totilas, atacurile repetite ale Longobarzilor,

nedreptățile Bizanțului, furtunile Medievale, prinsoarea din Avignon, asediarea din 1870, și singur considerate, ar fi fost deajuns să pustiească și să ștergă de pe fața pământului cetatea Romei, dacă nu ar fi fundamentul ei — a *Romei papale* — Petru, care cu sângele său, vărsat pe colina Vaticanului, a consfințit contractul, prin care Domnul îi lăasă moștenire Roma și întreaga lume...

* * *

Era în anul al 9-lea după înfiorătoarea tragedie a Calvarului, când veni simplul pescar al lacului Tiberiadei, fiul lui Iona din Betsaida, Simon Petru, în capitala lumii, în Roma. Pe tronul superb al cesarilor se afla atunci Claudius, al treilea urmaș al Marelui August, și antecesorul nemijlocit al nesăbuitului Nero.

De-o parte era marele și puternicul Imperiu, ale cărui frontiere se pierdeau în îndepărtarea necunoscută a Nordului, Sudului și Orientului; legiunile splendid înarmate, sub pașii cărora se cutremură pământul; Senatul, membrii căruia de opt veacuri numa una știu: a dispune și a porunci: a porunc pământului întreg, tuturor popoarelor. Și în sfârșit Cesarul... Cesarul „divin“, care de pe Palatin dispune după plac și după capricii, cu legiunile, cu Senatul, cu lumea întreagă: voința lui e lege, zimbetul lui este fericire, mânia-i este incendiu, furtună, văi de sânge, război pustiitor...

Iar de alta parte, pentru întimpinarea și umilirea acestora, oareunde pe Via Appia îndepărtată se apropie de capitală, în arșița soarelui de amiazăzi, un călător, plin de prav, simplu, obosit. Singura armă-i este cărja, pe care se razimă și care este tovarășa călătorilor veniți din depărtări. Cu capul plecat spre pământ sub povoara bătrânețelor, se apropie încet, îngrijorat, dar pe fruntea-i transpirată luminează aureola divinei misiuni în ochi îi clipește conștiința voinței Dumnezeiești:

— Tu, Simioane, tu ești Petru; tu stâncă de piatră ești „și pe aceasta piatră voi clădi Biserica mea“.

Prea Fericitul Părinte Papa Pius XI. încunjurat de Corul Episcopal român.

În sufletul său curat trăește, în el arde puterea dată de Cel restignit:

„Orice vei lega pe pământ, vor fi legate și în ceriuri; și orice vei deslega pe pământ, vor fi deslegate și în ceriuri“.

Călătorul obosit din Via Appia cu această misiune și cu această putere supraomenească se apropie de oraș, pentruca cu aceasta să învingă legiunile, Senatul și pe Cesari; și cu această misiune a devenit stăpânul Romei și al lumii întregi...

* * *

Roma în ochii anticității era atât de splendidă, atât de mare, atât de glorioasă, încât îi atribuite caractere dumnezeiești. Smyrna, Pergamon, ba chiar și Athena renumită, ridică biserică întru onoarea Zeiței Roma. Chiar și în oraș — căci Romanul nu a cunoscut alt oraș; numai Roma singură era „Urbs“, celelalte toate erau numai „civitas“ — stătea superbă „Templum Sacrae Urbis“.

Adevăratul divin însă, Roma, îl primi dela piul călător al Viei Appia dela Sfântul Petru. Templul Zeiței-Roma se prăbuși, dar catedra din care învăță pescarul din Galilea pe primii Creștini, stă și astăzi, îmbrăcată în bronz aurit în sanctuarul grandiosului templu de pe Vatican, vestind și astăzi — precum odinioară vesti stăpânul său în catacombe — lumii întregi, „Urbi et orbi“, că „Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat“.

Idea eternității Romei la toți scriitorii și poeții, păgâni și creștini deopotrivă, este indivizibil legată cu idea, că Roma este stăpâna, poruncitoarea, mama tuturor celorlalte orașe și împărății; ea este conducătoarea, directiva, regina întregii lumi. Și ntr'adevăr, Roma lui Romulus, alui Scipio, alui Iuliu Caesar, alui August, alui Traian este domnitoarea lumii. Puterea ei, însă, ajunge și durează numai până unde ajunge brațul de fier și învingător al legionarului; și cade, marele și neînvișul imperiu se prăbușește, când acest braț se lasă amorțit în jos.

Imperiul aievea s'a prăbușit, Roma-Zeiță păgână s'a șters de pe suprafața pământului, dar în locul lor se naște o nouă viață. Din mormântul Sfântului Petru se împrășteie un nou suflu de viață dătător și orașul, cetatea destinată pentru a fi eternă, începe o nouă viață. Vaticanul, cu crucea pescarului restignit cu capul în jos, sprij-

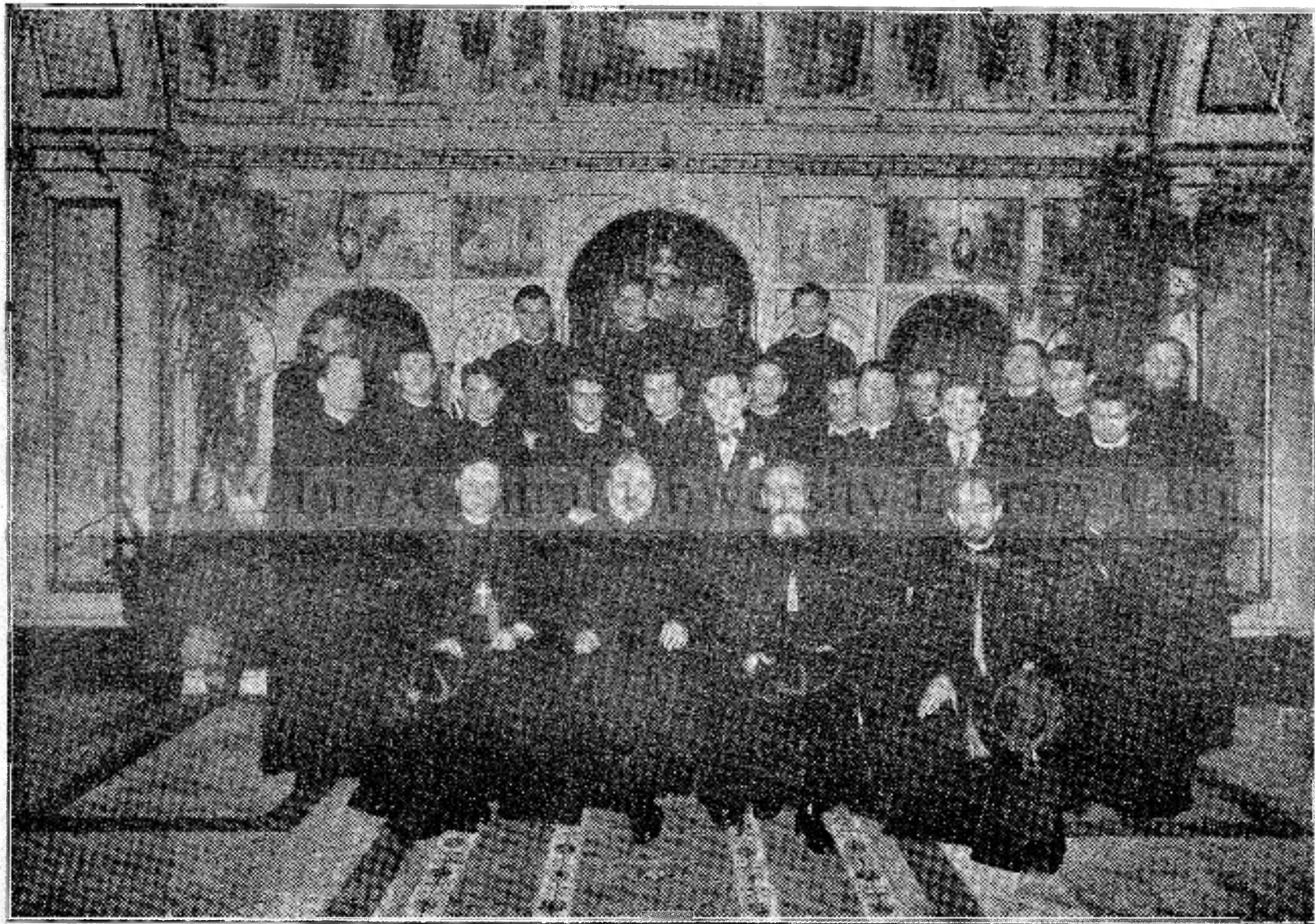
nește, salvează Capitolul pe care nu-l mai putu susține altarul ruinat alui Iupiter.

Din catacombe, din grottele suterane răsare o nouă atmosferă și Creștinismul, abia ieșit la lumina soarelui, salvează Roma; mai mult: îi preia principiile de civilizație pentruca să le salveze și pe acestea pentru binele și progresul omenirii. În locul dreptului barbar „al pământului“ introduce dreptul elegant roman; în confuzia babelică a limbilor din timpul emigrării popoarelor apără și salvează pentru posteritate clasică și frumoasa limbă latină; învață popoarele no-nade să-și edifice case stabile și acestea să-și le împodobească cu artă, pe trupurile sălbatice îmbrăcate în piei de animale, așează haine fine țesute și încetul cu încetul transformă pe omul bestie în ființă cu adevărat rațională. Și peste toate acestea începe — și reușește — să clădească în locul imperiului susținut cu arma, o nouă împărăție: împărăție zidită pe forța spirituală, pe dragoste, pe iubire, pe concordia aspirării, spre unul și acelaș scop al omenirii. Astfel devine Roma iarăși — ba, acum mai mult, ca mai'nainte — conducătoarea, învățătoarea, stăpâna, mama întregului rotogol, învățăturile căreia străbat până în celea mai îndepărtate unghiuri din cele patru vânturi, cucerind pretutindeni noi membrii de-ai Bisericii zidite pe Petru-stâncă și pe urmașii lui...

Această stâncă redă Romei — acum Roma papală — caracterele de cetate eternă...

Celea mai vechi familii nobile, celea mai superbe familii domnitoare sunt efemere față de dinastia, de aproape de douămii de ani glorios existentă, alui Petru: față de Papalitate. Aceasta văzu începutul tuturor țarilor, tuturor guvernelor, gloria și prăbușirea atâtor tronuri puternice; văzu nașterea tuturor instituțiilor azi existente și va vedea și sfârșitul acelor. Papalitatea a trăit când marele Traian trecu Dunărea, când, s'a pus piatra fundamentală a Sfintei Sophia, când încă idoli erau adorați în Mekka; a desarmat pe Attila, a cercetat pe Pipin, a văzut ridicarea și eclipsarea semilunei, a fost martoră marilor revoluții și a înmormântat pe ultimul împărat Habsburg.

Dar Ea trăiește neclintită, puternică, eternă în Roma papală, în Roma lui Petru...

I. P. S. Sa Mitropolitul Suci, P. S. S. L. L. Frențiu, Hossu și Nicolescu, cu preoții și clericii români în biserica noastră din Roma, după Pontificalul din 10 Maiu 1930.

sus pe Vatican, *nell'ombra di San Pietro*...

Numai pentru *aceasta Roma* se potrivesc cu adevărat cuvintele retorice ale lui Cicero:

Lumina pământului...

Numai *aceasta Roma* poate purta numirea poetică alui *Martialis*:

Zeia popoarelor...

Numai *aceasta* își poate însuși atributul primit dela *Liviu* și dela *Sfântul Ieronim*:

Cetate eternă...

* * *

Roma eternă — leagănul originii noastre latine și creștine — în anul acesta a avut parte de o serie de sărbători *românești*.

În decursul anului jubilar al Prea Fericitului Nostru Părinte Papa Pius XI. *Roma* papală s'a demonstrat de atâtea ori, că este cu adevărat mama tuturor neamurilor, dar ne-a arătat încă odată nouă. *Românilor*, că este mama bună, iubitoare, gingașă a noastră, a fiilor ei din Orientul sufletește atât de îndepărtat de ea.

Afară de aceea, că în fiecare an adăpostește la sânul său cald mai multe zeci de clerici de ambele rituri, din toate eparhiile române; — *Roma* anul acesta a avut bucuria să strângă la pieptul său întreg Înaltul Cor Episcopal al Bisericii noastre unite cu Ea.

Îndată după Paști, la 26 Aprilie dimineața, sosesc în sf. cetate Înălții noștri arhieriei: Excelența Sa Dr. Valeriu Tr. Frențiu, arhiepiscopul Orășii, Prea Sfințitul Episcopul nostru Iuliu și Prea sfințitul Dr. Alexandru Nicolescu al Lugoșului, iar la 28 Aprilie a sosit și Înalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Blajului Dr. Vasile Suciu.

Înălții Prelați au fost întâmpinați în gara Termini de toți preoți și clericii români din *Roma* — având în frunte pe Părintele canonic Dr Ioan Bălan dela Blaj care deja de mai mult timp se află în cetatea sfântă — și de o mare parte a coloniei române *Romane*.

* * *

Înălții noștrii Arhieriei au fost oaspeții Romei mai multe săptămâni, așa că ziua de 10 Maiu — Sărbătoarea întregirii noastre naționale — îi găsește încă acolo: împrejurare, ce dă prilejul unei frumoase manifestații

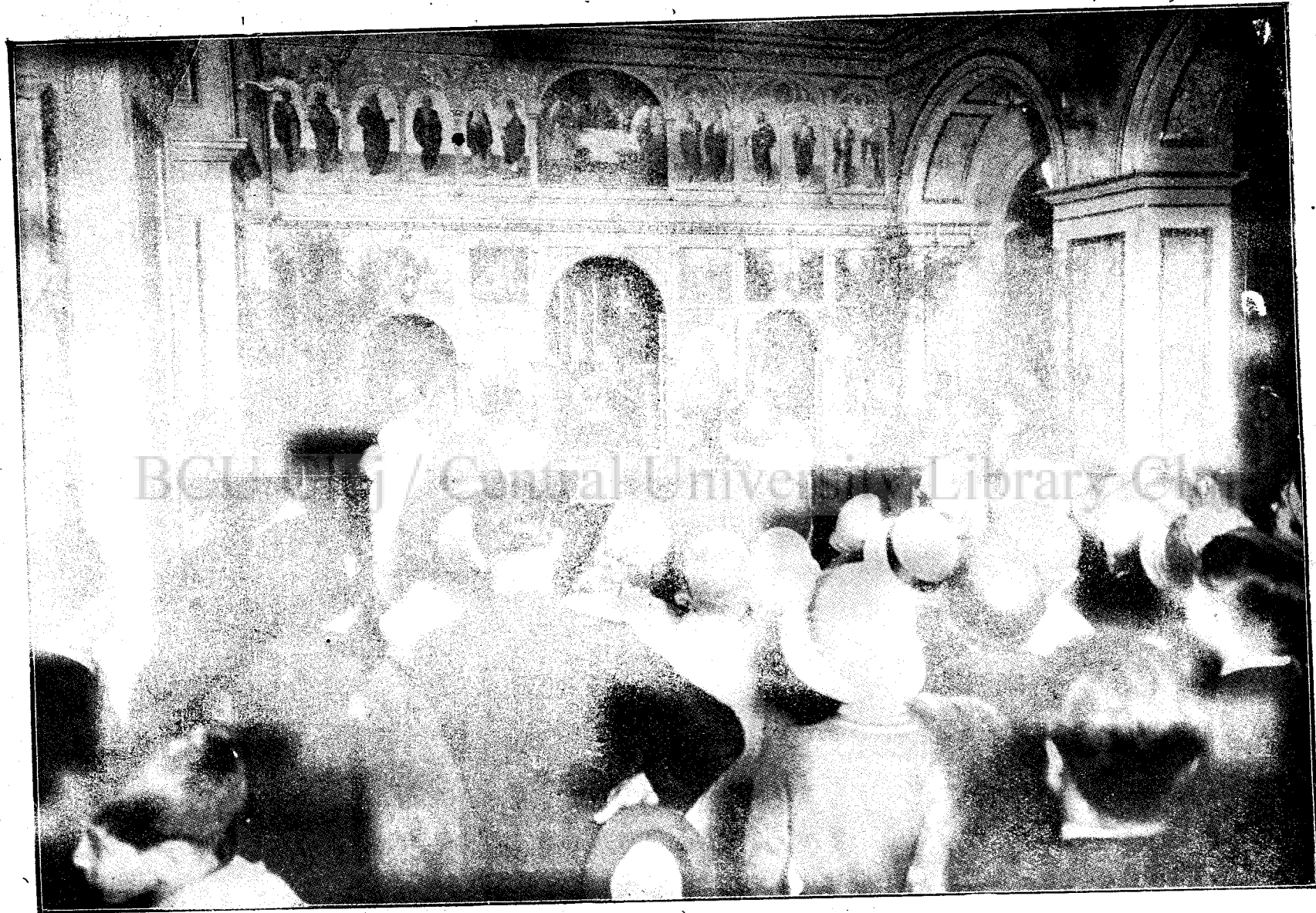
românești în „casa noastră”: la inima Mamei „*Roma cea bătrână*“...

În bisericuța română — frumos curățită, împodobită și arborată cu drapelul trei-color — din *Piazza delle Coppelle*, Exceelența Sa Dr. Valeriu Frențiu, încunjurat de opt preoți-studenți de ai noștri din *Roma*, săvârșește Liturgia pontificală și Te Deum-ul solemn. Asistă Excelența Sa Părintele Metropolit și Prea S. S. L. L. Iuliu al nostru și Alexandru al Lugoșului; Dnii Miniștri ai României; Petrescu Commen de pelângă Vatican și Principele Ghika, de pelângă *Quirinal*, cu Doamnele, dl. Colonel Popescu, atașatul nostru militar din *Roma*, dnii secretari, consilieri și funcționarii Legațiilor, toți membrii Academiei Române, în frunte cu dl. director Profesorul Panaitescu, toți clericii și studenții noștri din *Roma*, întreagă colonia română — între membrele căreia am avut fericirea să salutăm câteva doamne și domnișoare îmbrăcate în pitorescul nostru port național — și un frumos număr dintre prietenii noștri Italieni din elita clerului și a laicilor Romani. Nu putem se nu amintim prezența Monsignorului *Dini*, Rectorul Propagandei și a Monsignorului *Canestri*, Spiritualul aceleiași, — vechi și neîntrețuți amici de-ai noștri și susținători de-ai tuturor cauzelor românești — cari nu scapă nici o ocaziune, pentru a-și manifesta dragostea, de care sunt animați față de Români.

Responzoriile la Sf. Liturgie le-a dat corul bine organizat și condus de Profesorul Adrian Demian dela Sătmar, care își perfecționează cunoștințele muzicale la Conservatorul din *Roma*. În organizarea corului, d-sa a fost mult ajutat din partea harnicului student Ioan Cincora, cantorul bisericii noastre din *Roma*.

În cadrele Liturgiei Pontificale, — la Cuminecare — Prea Sfinția Sa Arhierieul nostru Dr. Iuliu Hossu, rosti auditorului înghesuit în biserică o foarte frumoasă și înălțătoare predică ocazională.

„Din București, capitala Țării, atât de scumpe sufletului nostru, — zice între altele Înaltul Arhierieul — și până în cel mai mic cătun, ascuns între munții Maramureșului îndepărtat, toată suflarea românească prăznuște astăzi redesteptarea și unirea Neamului no-

Prea Sfințitul Iuliu la serbarea de 10 Maiu predică în biserica română din Roma.

stru, întregirea scumpei noastră României, înălțând rugăciuni de mulțumită Atotputerenicului, care a vegheat asupra noastră, ocrotindu-ne și făcând dreptate, poporului său de veacuri nedreptățit, — ducând dreptatea la biruință finală.

Tot Românul, dela Nistru pân' la Tisa, prăznuiește astăzi unirea tuturor Românilor sub un singur sceptru, închinându-se cu adâncă pietate memoriei Marelui Rege Ferdinand, întregitor de Țară, a martirilor Unirii și a celor 800.000 eroi căzuți în războiul pentru întregirea națională.

Alături de toată suflarea românească, se cade să prăznuim și noi azi și să mulțumim și noi Domnului, care „dreptate poporului său a dat“, pentru marele bine, ce ni-l'a făcut.

Mai ales noi, cari avem fericirea să prăznuim, marea Zi a libertății, ziua de 10 Mai, aici în Roma, leagănul originii noastre și Mama noastră scumpă, care ne-a dat limba și credința, să ne arătăm a fi vrednici de a fi Români. Exemplul martirilor și eroilor, căzuți vitejește în vijelia războiului mondial, să ne îndemne să fim reprezentanți merituoși ai nobilului nostru popor. Să aveți cu toții, cari reprezentați națiunea română aici, în străinătate, convingerea, conștiința că fiecare sunteți câte-un ambasador al Patriei, care trebuie să apărați renumele bun, prestigiul interesele Țării prin cinste și muncă.

Așa progresând ve-ți fi vrednici fii ai Neamului, merituoși soldați ai Patriei, bun cetățeni ai Țării, cari astfel — dar numai astfel — veți ști păzi și apăra patrimoniul sacru vouă lăsat de către părinți. Cu acest sfânt ideal: cu idealul de a deveni factori desinteresați și folositori ai Neamului, să ne rugăm — își încheie vorbirea Prea Sfinția Sa — pentru sănătatea Majestății Sale Regelui Nostru, pentru Augusta Familiei Regală și pentru Țară“.

După predică — precum și la Te Deum ul săvârșit la finea Liturgiei — corul a întonat Imnul Regal. A fost un moment înălțător, duios, mișcător — care a făcut să licărească în ochii multora câte-o lacrimă de emoție — să auzi într'o biserică din streinătate, la mii de kilometri depărtare de Țară, melodiile imnului tău și să învoci cu cuvintele cântării:

O, Doamne, Sfinte,
Ceresc, Părinte
Susține cu a Ta mână
Coroana Română...

* * *

După funcțiunea religioasă din biserică lumea a mers la Legația română de pelângă Quirinal, unde au fost recepțiile și s'a servit din partea Excelentei Sale Dnei Ghika un foarte bogat buffet...

Serbarea națională s'a continuat aici. În mijlocul unui entuziasm înflăcărat corul studenților români a cântat mai multe cântări patriotice și naționale, iar profesorul Adrian Demian a ținut un frumos discurs, reliefând plin de însuflețire tinerească momentele mai însemnate din istoria războiului pentru independența și întregirea națională.

Tot în legătură cu serbarea zilei de 10 Maiu, în ziua următoare dl. Petrescu Comen, Ministrul nostru pelângă Sfântul Scaun a dat un dejeuner festiv, la care au participat Eminențele Lor Cardinalul *Pacelli*, Secretarul de Stat al Sfântului Părinte și Cardinalul *Sincero*, Secretarul Sfintei Congregații „Pro Ecclesia Orientali“, Inalții Arhieriei români: I. P. P. L. L. Metropolitul Suciu, Episcopii Frențiu, Hossu și Nicolescu, Monsignorii Cicognani, Dini, Canestri și alți demnitari și preoți români și italieni.

Dejeuneul bogat și luxuos — aranjat într'un mod într'adevăr princiar — a decurs într'o atmosferă foarte amicală, contribuind și acesta la întărirea raporturilor amicale italo-române, — ca peste tot întreaga serie de festivități românești de zece Maiu din Roma, la care au ținut să fie prezenți și mulți, foarte mulți italieni, prieteni de-ai nostri...

* * *

Încă nu se liniște entuziasmul creat de serbările zilei de 10 Maiu în sinul Coloniei române din Roma, când se ivi aurora trandafirică a zilei de 12 Maiu, sărbătoare dedicată Sfântului Achile: patronul ceresc al Prea Fericitului Părintelui Nostru Papa Pius al XI-lea (Achile Ratti). În aceasta zi — ce, credem, va fi scrisă cu litere de aur în istoria Bisericii noastre unite cu Ruma — a avut loc în sfânta cetate, un mare și important eveniment, consecințele binecuvântate ale căruia, încă nici nu le putem cuprinde: în

Prea Sfinții noștri Arhieri săvârșesc actul binecuvântării pietrii fundamentale a Seminarului român „Pontificis Collegio Papa Pio dei Romeni”.

aceasta zi s'a pus, pe muntele *Gianicolo*, alături de „Farul Romei“, în nemijlocita apropiere a Colegiului și Universității De Propaganda „Fide, piatra fundamentală a Seminarului Român, care va purta numirea: *Pontificio Collegio Papa Pio dei Romeni*, Colegiul Pontifical Papa Pius al Românilor și care — precum arată și numele — se zidește din dărnicia marinimoasă a Augustului Pontifice Papa Pius al XI-lea, ca un semn de specială grijă și dragoste părintească pentru noi Români.

Sfântul Părinte din adins a dorit ca ceremonialul binecuvântării și așezării pietrii fundamentale a Seminarului român din Roma să se facă în ziua de 12 Maiu: onomastica Sfântului Părinte, pentru a ne arăta și prin aceasta, că dorește să urmărească cu un viu interes realizarea planului conceput în ziua sărbătorii numelui Său.

A fost o zi frumoasă, scăldată în raze de soare, cum numai Maiul din Roma poate să ne dea. Bătrânul soare, ce inundă în lumină aurie albastrul cerului și aerul senin, se bucură și el, împreună cu natura dulce a primăverii italiene, plină de cânt și poezii, de bucuria noastră, a Românilor, cari am avut fericirea sa fim prezenți acolo.

În ziua serbării, înainte de masă, Înalții noștri Arhieri, — toți patru — s'au prezentat în audiență la Sfântul Părinte, pentru a-L felicita de ziua onomastică, a-I mulțumi pentru marea operă ce o începe azi în favorul Românilor și pentru a depune la picioarele Vicarului lui Hristos omagiile și sentimentele de credință neclintită ale Bisericii române unite. Prea Fericitul Părinte S'a întreținut aproape o oră cu Înalții noștri Prelați: timp foarte lung, dacă considerăm marea ocupare ce o are zi de zi întru cărmuirea și păstoria turmei Sale mari.

După audiență Colegiul Urban de Propaganda Fide — al cărui exalumni sunt I. P. S. Sa Metropolitul Suciul și P. S. S. L. L. Episcopii Iuliu și Nicolăscu — a dat o masă solemnă întru onoarea Înalt Prea Sfinților noștri Arhieri, iar după masă, la orele 17 se începu actul binecuvântării și punerii pietrii fundamentale a Colegiului Român.

Muntele *Gianicolo* — unde se va clădi noul Seminar și de unde se deschide o minunăta panoramă asupra cetății eterne, de-o parte, iar de alta parte spre marea

cupolă a Bazilicii San Pietro — par'că era îmbrăcat și el în haină de sărbătoare. Cu arbori, și livezi proaspet înverzite, cu pomi înfloriți, ce-și vărsau parfumul aromatic în văzduhul plin de viață, primăveratică cu pașiști moi de mătase și pături împestrițate de flori, au dat un solemn cadru ceremoniei, ce se săvârșea pe tribuna ridicată la locul Seminarului.

Binecuvântarea pietrii s'a săvârșit de întreg Corul Episcopal al nostru — în frunte cu Excelența Sa Metropolitul — înconjurat de șase preoți și doi diaconi și ajutorat de clericii noștri din Propaganda și Colegiul Sf. Atanaziu. Asistă cinci principii purpurați ai Bisericii: Eminențele Lor Cardinalii Sinero, Van. Rossum, prefectul Propagânzii, Frühwirth, Ehrle și Scapinelli, Monsignorul D'Herbigny, Calavassys, Cicognani, Ottoviani, Dini, și alți mulți episcopi și prelați, înalți demnitari ai Bisericii romane, precum și mulți reprezentanți ai Ordinilor religioase și a diferitelor Colegii din Roma; în sfârșit mulți amici laici ai Românilor și colonia română, în frunte cu distinsul Ministru Petrescu Comnen și Profesorul Panaitescu.

După sfințirea apei, Înalt Prea Sfinția Sa Părintele Metropolit *Vasile* a rostit în limba italiană un bine documentat *discurs* istoric, — reliefând fazele mai momentuoase prin cari a trecut Biserica și poporul nostru pe care îl redăm în întregime, în traducere românească, în celea ce urmează:

Eminențe, Excelențe, Domnilor și Doamnelor.

De aci, din umbra bisericii s-lui Petru și a Vaticanului, par'că văd, ca într'un film cinematografic, perândându-se și succedându-se toate evenimentele istorice ale lumii, de aproape 2000 de ani. Pentru că nu este altă localitate pe lume, care să fi avut, ori să aibă, durata eternității. Fost-au împărății puternice, cari s'au prăbușit. Fost-au popoare mari, cari s'au stins; iar din orașele acestor împărății și popoare, astăzi de abia dacă se mai pot cunoaște urmele, de nu cumva dispărură și acestea, lăsând loc plugului. Singură Roma a supraviețuit și va rămânea până la capetul veacurilor, pentru că aci este Petru, temelie bisericii, pe care porțile iadului nu o vor învinge, după cum ne afidează Cuvântul întrupat.

De aci, din umbra Vaticanului, văd pornind misionari în toată lumea, ca să supună popoarele blândului jug al lui Isus. Văd pe sf. Nichita, episcopul Remesianei (sec 1V), pornind, cu binecuvântarea Vaticanului, ca să vestească evangelia lui Hristos strămoșilor noștri, așezați între Nistru și Tisa, numiți pe atunci Scyți, îmbrăcați în

piei de animale, cu căciuli și cojoace „pel-litorum turba populorum“. Impreună cu sf. Nichita, și după moartea lui, văd și alți latini, din Dacia mediterranea și din Dacia ripensis, vestind Evanghelia fraților lor din nordul Dunării. Sprijin omenesc primară dela împăratul Iustinian, născut și el în Sârbia de astăzi în jumătatea primă a secolului VI. Reconstituind el fortărețele din nordul și dealungul Dunării, făcu posibilă comunicația Daco-Romanilor cu provinciile deplin romanizate din dreapta Dunării. Dând apoi ființă orașului Prima Iustiniana, în locul său natal, împăratului Iustinian strămută aci, la 535, arhiepiscopia Illyricului, depedentă de Roma. Acestei arhiepiscopii îi erau supuși și creștinii din nordul Dunării, stămoșii noștri. Și când, în urma năvălirii Slavilor din veacul VII, arhiepiscopia Illyricului fu strămutată la Tessalonica, străbunii noștri, latini după credință, ascultară de arhiepiscopul de Tessalonica. Așa încât regretatul *Vasile Pârvan* putu să spună că: „Organizarea bisericii creștine latine din Dacia lui Traian s'a făcut în directă atârnare de biserica mamă, misionară, din Dacia mediterranea. Dacia ripensis ori Moessia prima“ (Contribuții epigrafice); iar *Dimitrie Onciul* putu să anunțe, că: „Până la încreștinarea Bulgarilor (864), Românii de sub stăpânirea bulgară au avut în biserică limba latină, dela care ne-a rămas terminologia creștină de origine română. cu episcopi latini și cu arhiepiscopul roman al Primei Iustinianei, subordinatul Romei“ (Originea principatelor române pag. 134, nota 24). În fine, între alți istoriografi, *Xenopol* încheie spunându-ne, că: „Românii avură, deci, înainte de a cădea sub Bulgari o formă religioasă națională, creștinismul latin. De cum intrară sub stăpânirea bulgărească, aceștia le impuseră ritul lor și goniră din biserică lor pe acel latin“ (Istoria Românilor vol. I pag. 446).

Creștinismul latin al Românilor nu este o simplă părere, ci este „un fapt, care astăzi se știe cu certitudine“ zice rectorul școlii române de aci, D-l *Em. Panaitescu* („Latinita e Christianesimo nell' evoluzione storica del popolo romano“, pa. 7).

Cum s'a întâmplat apoi, ca poporul român care își avusese biserica sa latină, depedentă de Roma, să aibă mai târziu o biserică bulgărească supusă patriarhului din Constantinopol, ni-o indicase cu ceva mai sus istoriograful *Xenopol*. „De cum intrară (Românii) sub stăpânirea bulgărească, zicea el, aceștia le impuseră ritul lor și goniră din biserică lor pe acel latin“.

Reminiscente despre despărțirea Românilor de biserica Romei avem în *Cronica*

anonimă a Moldovei, unde se spune, că pe timpul lui Formos papa (891—896) urmașii lui Roman și Vlachata, adică Românii s'au despărțit de Latini, sau cum zicea ea — Latini s'au „Râmlenii noi“, de Români, sau „Râmlenii vechi“. Iar în tradiția păstrată de *Dimitrie Cantemir* se spune că „înainte de sinodul dela Florența (1438—1439), Moldovenii după exemplul celorlalte națiuni, cari își trăgeau limbile lor din graiul roman, întrebuițau literile latine. Dar fiindcă în acel sinod mitropolitul Moldovei trecuse în partea Latinilor, urmașul său Teoctist, diaconul lui Marcu Efes anul, de neam bulgar, pentru a desrădăcina cu atât mai mult din Moldova sămânța catolicismului și să ridice tot'dauna tinerilor puțință de a cetii sofismele Latinilor au încredințat pe Alexandru cel Bun ca nu numai să surgunească din țară pe oamenii de altă credință, ci să scoată și literile latine din toate scrierile și cărțile și să introducă în locul lor pe acele slavone“. (*Xenopol* o. c. pag. 451—452). Omitând din tradiția aceasta eroarea cronologică, rămâne miezul, că introducerea limbei și a slovelor bulgărești în biserica română s'a făcut cu scopul, ca pe Români să-i rupă de cătră biserică lor latină.

Aceasta se cuprinde și în cartea bulgărească „*Тарственика*“ tipărită la Buda la 1844. În cartea aceasta autorul, referindu-se la niște manuscrise vechi, spune că episcopul bulgar Teofilact a înviat pe împăratul Asan să treacă în Valahia, să o cucească și să o curețe de erezul roman, ce pe atunci domnia în Valahia și că „Asan s'a dus și a supus amândouă Valahiile sub stăpânirea sa, și a silit pe Valahi, cari până atunci ceteau în limba latină, să lese mărturisirea romană, și să nu cetească în limba latină, ci în cea bulgară; și a poruncit ca celui ce va ceti în limba latină să i-se taie limba, și de atunci Valahii au început a ceti bugărește“. (*Xenopol*, o. c. pag. 452—453).

Iată deci originea limbei bulgare și a slovelor cirile în biserica românească, în locul limbei și a literilor latine. Ele au fost introduse cu forța, având de scop ruperea bisericii române de biserica Romei.

Urmările acestei violențe le cunoaștem. „Introducerea limbei slavone în biserica și statul român împiedecă pentru secolii îndelungați reînnoarea firului cultural, rupt prin violența năvălirii“ (*Xenopol*, o. c. vol. III, Iași 1890 pag. 615—617). „Intruirea slavă, zice d-l *D. Drăghicescu* (Din psihologia poporului român, București 1907 pag. 357) a pătruns sufletul nostru mai ales prin biserică și tot bisericii datorim noi ingenuchierea țarilor românești și țar-

rinii strămoșilor de către călugării greci mai întâi și de vânturătorii de țară din ulița Fanarului, mai apoi". Iar dl prof. *Sextil Pușcariu* adaugă: „Subt cel dintâi Domni români, influența slavonă, în loc să scadă, crescă și mai mult, și limba întrebuințată în biserică deveni limba oficioasă de stat.. În curând evenimentele istorice aveau să pregătească terenul, pentru ca țările române să devină chiar focarul culturii slavone” (Istoria literaturii române, Epoca veche vol. I. Sibiu 1921 pag. 12).

Așa că „prin Bulgari și odată cu dâșii, noi am fost despărțiți de biserică romană; dela dâșii am piimit limba slavonă în biserică și stat, care domină apoi viața noastră intelectuală până în secolul XII. Așa ne-a fost fatalul destin al istoriei, ar zice *Dimitrie Onciul* în „Omagiu lui Titu Maiorescu” (București 1900 pag. 631).

Când apoi o parte din poporul român reveni la biserică străbună prin sf. Unire dela 1700, și când prin dârnicia papilor ni-se dete posibilitatea, ca tineri de ai noștri să-și facă studiile lor teologice mai ales aci în Roma, „intrară, ca niște apostoli, în aureola luminii intensive, acei câțiva bărbați venind dela Roma, care pe lângă știință, aveau și focul entuziasmului și cuvântul cald care incinde, atunci au mijit și pentru noi zorile vremurilor nouă. Petru Maior, Gheorghe Șincai, Samuil Clain și tovarășii lor au săvârșit minunea resurrecțiunii poporului român” (*Sextil Pușcariu*: Istoria literaturii române, Epoca veche, cit. pag. 2). Ori după cum ar zice dl rector al școlii române din Roma, dl *Em. Panaitescu* (o. c.): „Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior, sunt învățații ardeleni din veacul XVIII, cari punând baza adevăratei origini și a mărimii trecutului românesc, sunt înaintemergătorii, inițiatorii renașterii române”. Urmarea a fost, că biserică română unită nu numai că nu s'a supus poruncii date de Dositeu, patriarhul Ierusalinelui, episcopului nostru Atanasie la 1698, în mitropolia Bucureștilor, de a face slujba bisericească „pe limba slavonească sau elinească, iar nu românească”, ci introducând peste tot limba românească în biserică, ea a eliminat din scrisul românesc și slovele cirilice, reintronând literile latine străbune.

Binefacerile papilor din veacul XVIII au fost continuate și complectate în veacul XIX. Papa Piu IX înființează mitropolia dela Alba-Iulia și Făgăraș și asigură pentru totdeauna 4 locuri pe seama Românilor în Colegiul grecesc. Iar în zilele noastre:

Papa Piu X ne dăruiește biserică, în care ne închinăm. Papa Benedict al XV-lea, pe lângă aprovizionarea Orfelinatului nostru cu castelul dela Obreja, mai face și o fundație de 1.000.000 lire italiene pentru sustentarea altor alumni români; iar marele Pontifice Piu al XI-lea, adăugând alte 3 locuri pentru alumnii români, ne-a invitat prin delegatul Său, Eminentisimul Cardinal Luigi Sincero, la actul epocal pentru biserică română unită și pentru întreg neamul românesc, la actul de o importanță covârșitoare, ale cărui urmări nu se pot calcula acum, la punerea pietrii fundamentale ale pontificiului Colegiu român Pius. Pe lângă dăruirea bisericii și a averii Minorităților din Cluj, pe lângă însemnatele sume vărsate în favorul institutului Recunoștinții din Blaj, și spre alte scopuri bisericești, Colegiul român, care se va ridica aci, e o nouă dovadă a dragostei, pe care gloriosul Pontifice Piu XI o are pentru poporul român. Colegiul pontificiu român Pius e o nouă diademă în cununa de merite și de binefaceri, care va împodobi totdeauna augusta persoană a Preafericitul nostru Părinte, papa Pius al XI-lea.

Plini de recunoștință pentru binefacerile primite, promițând de a fi totdeauna demni de dragostea Sfântului Scaun, dovedită față de noi din belșug, implorăm dela Domnul ani mulți fericiți Preafericitului Părinte Papa Pius al XI-lea spre mărirea lui Dumnezeu și spre înflorirea bisericii sale.

Trăiască Preafericitul Părinte Papa Pius al XI-lea, întru mulți, fericiți ani!

* * *

După discursul Excelenței Sale — ce a cucerit întreaga asistență — s'a semnat din partea demnitarilor prezenți documentul, ce s'a așezat în piatra de temelie, apoi s'a așezat piatra la locul său.

Eminența Sa, Cardinalul Sincero, delegat al Sfântului Părinte, a sigilat piatra: prima piatră din fundamentul Institutului, care va avea menirea să crească atâtea noi generații de tineri, cari înflăcărați de focul dragostei de Credință și de Neam, sădit în sufletul lor de Mama noastră Roma, vor avea chemarea să contribuie prin munca lor apostolică la consolidarea, progresarea și înflorirea Patriei și a Neamului...

Dr. Virgil Bălibanu